

NYHETSMEDIERNAS FUNKTIONER

OSCAR WESTLUND OCH GUSTAV EKSTRÖM

Dagens medielandskap är komplext, mångfacetterat och föränderligt. För den som önskar ta del av nyheter låter detta sig göras på många olika sätt: via dagstidningar, radio och tv, samt en rad digitala skärmar av olika storlek som erbjuder tillgång till såväl nyheter som internet. Som följd av detta talas det om en tilltagande individualisering kring hur människor använder medier. I spänningsfältet mellan historiskt etablerade medier och framväxande medier kan människors medieanvändning förändras på olika sätt. Forskning har visat att människor utvidgat sin medieanvändning, men också att tillägnet av nya beteenden lett till att tidigare beteenden förändrats eller rentav upphört. Såväl teoretisk som empirisk forskning har visat att medier skiljer sig åt vad avser deras funktioner. Dels kan medier sägas inneha specifika funktioner (Dimmick, 2003; Hutchby, 2001), dels kan olika användare och olika grupper tillägna sig mediernas funktioner på olika sätt (Ruggiero, 2000). Detta kapitel bygger vidare på forskning kring mediernas funktioner, vilket däribland inkluderar empiriska undersökningar av svenskarnas relation till specifika nyhetsmedier.

Kapitlet syftar till att studera vilka nyhetsmedier (och plattformar) som olika socio-demografiska grupper i första hand sammankopplar med specifika funktioner och situationer. Med socio-demografiska grupper avses en analys av likheter och skillnader utifrån ålder, kön och utbildning. Dessa klassiska indelningskriterier har visat sig vara betydelsefulla när det kommer till att fånga skillnader i exempelvis internetanvändning (Bergström, 2013) och olika slags nyhetsanvändning i vardagslivet (Westlund och Weibull, 2013). Därtill har dessa indelningskriterier på ett förtjänstfullt sätt illustrerat skillnader i hur olika grupper bedömer att de troligen skulle använda sig av nyhetsmedier i händelse av en större kris (Ghersetti och Westlund, 2013). I detta kapitel analyseras hur dessa grupper tror att skulle välja medier vid åtta specifika funktioner och situationer. I kapitlet presenteras dessutom en mer ingående analys kring vilka nyhetsmedier olika grupper i första hand skulle använda om det händer en stor kris. Denna analys avser fördjupa tidigare forskning kring nyhetsmediers potentiella roll vid stora kriser.

Forskning kring mediernas funktioner

Somliga forskare menar att ett medium måste lyckas differentiera sig från andra medier vad avser dess egenskaper samt tidpunkter och platser där de kan användas. Med en påtaglig differentiering så kan ett medium uppta en specifik nisch (Dim-

mick, 2003). När medier är funktionellt likvärdiga, och utan en sådan nisch, antas det finnas en särskilt stor risk för att nya medier kan ersätta de redan etablerade. Att individer minskar eller helt upphör med sin användning av ett medium till förmån av ett annat. Forskning har indikerat att nischen för papperstidningen är på morgonen, för nättyheter är det arbetsplatsen, medan mobilen har sin nisch i vardagslivets springor så som en kafferast eller när man väntar på bussen (Dimmick, Feaster och Hoplamazian, 2011). Dessa nischer är föränderliga och kan dessutom skilja sig mellan grupper och länder.

Att ett nyhetsmedium kan sägas ha en specifik egenskap, rentav har utformats för att bjuda in och stimulera till användning av denna egenskap, ska inte förstås som att detta avgör hur användningen faktiskt sker (Graves 2007). Om ett nyhetsmedium däremot faktiskt inte har vissa egenskaper, så som att radion inte möjliggör rörlig bild, så utesluter det emellertid självklart sådan användning (Hutchby 2001). Forskning kring mediers egenskaper tar ofta utgångspunkt i hur, när och varför dessa används, i relation till andra medier.

Därtill finns också ett forskningsfält som fokuserar på hur mediernas funktioner överensstämmer med användarnas behov och tillfredsställelse. Denna forskning lägger vikt vid att användarnas val och beteenden inte enbart påverkas av hur de bedömer mediernas egenskaper i sig, och i relation till varandra, men också av deras vanor och förhållningssätt i en vidare mening. Tidig forskning förde exempelvis fram att papperstidningen var bra för information, medan tv lämpar sig för underhållning (Katz, Blumler och Gurevitch, 1974). Dutta-Bergman (2004) argumenterar att ett och samma medium kan erbjuda flera olika funktioner, men att en specifik person kanske endast använder sig av en eller ett fåtal av dessa funktioner. Dessa individer kan dessutom uppleva att flera medier i huvudsak erbjuder liknande egenskaper, varvid de väljer fritt bland dessa (se översikt i Ruggiero 2000).

Teorier med utgångspunkt i mediernas nischer har använts för att analysera dess ersättande effekter (se t.ex. Dimmick m.fl., 2011), medan teorier om människors olika behov och vanor använts för att förstå komplementära effekter (se t.ex. Flavian och Gurrea, 2009). Sett till svensk forskning har empiriska analyser av morgonpress (Bergström och Wadbring, 2010) och kvällspress (Westlund och Färdigh, 2011) identifierat såväl ersättande- som komplementära effekter vid analyser av olika grupper. Vidare kan tilläggas att vissa grupper har utvecklat en omfattande nyhetsanvändning via flera olika medier, medan andra i princip ställt sig utanför nyhetsrapporteringen (Shehata och Wadbring, 2012; Strömbäck, Djerf-Pierre och Shehata, 2012). Överlag har forskningen om svenskarnas nyhetsanvändning visat stora förändringar i beteenden det senaste kvartsseket, där kraften och orienteringen i nyhetsanvändningen skiljer sig väsentligt åt mellan olika generationer (Westlund och Weibull, 2013). Flera studier har visat att vissa nyhetsmedier används väsentligt mer än andra vid vissa specifika situationer och tidpunkter (Newman och Levy, 2013; Schröder, 2014).

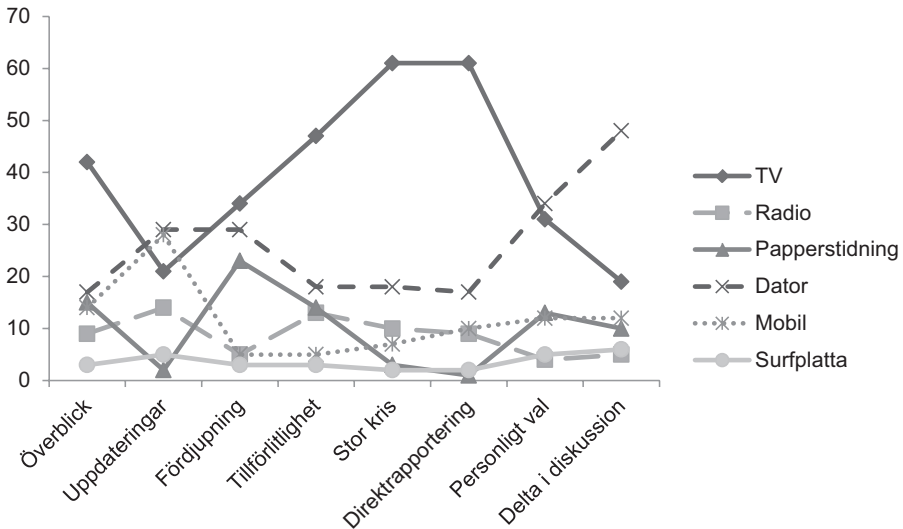
Det finns en lång tradition av internationell forskning kring mediers olika funktioner (Schröder och Larsen, 2010; Schröder, 2014; se forskningsöversikt i Ruggiero, 2000). I den svenska forskningen har det också gjorts ett flertal studier av detta slag, om än att dessa mestadels fokuserat papperstidningens funktioner, samt i viss mån också nätnyheter (Weibull, 1983; Hellingwerf, 2000; Bergström, 2008; 2010; Westlund, 2008). Det saknas däremot en bredare empirisk analys av hur svenska befolkningen bedömer funktionerna hos de olika nyhetsmedier som står till buds i dagens medielandskap. Detta kapitel bidrar med just sådan kunskap.

Vart svenska allmänheten i första hand vänder sig för nyheter

Detta avsnitt presenterar de nyhetsmedier svenska allmänheten 16-85 år uppgett att de skulle välja i första hand, vad gäller åtta specifika funktioner och situationer. Från figur 1 står det klart att tv hamnar kommer i första hand för en rad funktioner och situationer. Det är framförallt tv svenskarna vänder sig till vid händelse av en stor kris (61 procent) och när man önskar få direktrapportering från större nyhetshändelser (61 procent). Tv placerar sig också högst när man vill få tillförlitliga nyheter (47 procent), när det gäller att få överblick över dagens viktigaste händelser (42 procent), samt när man vill få fördjupning av nyheterna (34 procent). Däremot är det till nätnyheter via datorn man vänder sig till när man vill kunna göra ett personligt val av nyheter (34 procent) samt när man vill delta i diskussioner om nyheter (48 procent). Förutsättningarna för personalisering och interaktivitet är emellertid självklart helt olika för tv och dator. Tv-mediet belyser i detta fall att medier inte har vissa egenskaper. Slutligen, för snabba nyheter eller uppdateringar så delas förstaplatsen mellan datorn och mobilen (28 procent).

Tv:n och datorn utgör bevisligen de viktigaste nyhetsmedierna för merparten av svenska allmänheten när det gäller dessa åtta funktioner/situationer. Emellertid så visar resultaten också att vissa av dessa nyhetsmedier spelar roll för en ansevärd mängd svenskar. Vid sidan av uppdateringsfunktionen så uppgav relativt många att de vänder sig till mobilen när de vill få överblick över dagens viktigaste händelser. Drygt var tionde svensk uppger vidare att det är mobilen de primärt skulle använda sig av när det gäller att få direktrapportering från större nyhetshändelser, kunna göra ett personligt val av nyheter, samt få möjlighet att delta i diskussioner om nyheter. För de två sistnämnda funktionerna placerar sig papperstidningen på samma nivå som mobilen, medan den placerar sig allra högst när det gäller fördjupning och tillförlitlighet. Radion däremot bedöms som starkast vad gäller uppdateringar och tillförlitlighet, följt av överblick, stora kriser och direktrapportering. Slutligen har vi surfplattan, vilken placerar sig som förstahandsalternativ endast för ett fåtal personer vad gäller samtliga efterfrågade funktioner/situationer.

Figur 1 Vilka nyhetsmedier skulle allmänheten välja i första hand för följande funktioner 2013 (procent)

Kommentar: Svarsalternativen för frågan om vilka nyhetsmedier/plattformar man skulle välja i första hand inkluderade: 1.) du vill få överblick över dagens viktigaste händelser, 2.) du vill få snabba nyheter eller uppdateringar, 3.) du vill få fördjupning av nyheterna, 4.) du vill få tillförlitliga nyheter, 5.) det händer en stor kris, 6.) du vill få direktrapportering från större nyhetshändelser, 7.) du vill kunna göra ett personligt val av nyheter, 8.) du vill få möjlighet att delta i diskussioner om nyheter. I figuren anges svar för de som kryssat för ett alternativ för respektive funktion. Antal svar bland allmänheten varierar mellan 1493-1536 för de olika funktionerna.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

Val av nyhetsmedier bland olika grupper

Resultaten visar att män och kvinnor överlag uppger att de skulle agera relativt lika, med såväl procent som korrelationer i tabell 1 som stödjer detta. Samtidigt kan några utmärkande skiljelinjer identifieras. Ett tydligt fall där beteendena genomgående skiljer sig åt framkommer för dator, för vilken män ger högre prioritet än kvinnorna. Detta är särskilt tydligt när det kommer till att skaffa sig överblick, där väsentligt fler män (21 procent) än kvinnor (14 procent) angett datorn som förstahandsalternativ. Även tillförlitlighet och större kriser genererade motsvarande siffror och skillnader. Tv däremot tilltalar kvinnor mest. Särskilt påfallande skillnad framkommer för större kriser, där tv utgör förstaalternativet för 64 procent av kvinnorna och 57 procent av männen. Det är även signifikanta skillnader mellan mäns och kvinnors val av nyhetsmedium för direktrapportering och tillförlitlighet.

Kring ålder finns starka korrelationer till specifika nyhetsmedier och plattformar. Det finns ett positivt samband mellan tv och ålder vad gäller de flesta funktio-

ner, samt även situationen stor kris, medan det däremot är ett negativt samband mellan ålder och att använda dator och mobil för dessa funktioner och situationer. Vidare kan sägas att de äldre i första uppger sig vilja vända sig till de mer traditionella medierna (tv, radio, papperstidning), och de yngre till digitala medier (dator och mobil). Resultaten för surfplatta har relativt få signifikanta värden, vilket förklaras av att det är en låg andel bland allmänheten som använder sig av denna plattform. Däremot ger flera andra studier, exempelvis den komparativa enkätstudien genomförd av Newman och Levy (2013), god anledning att tro att surfplattan främst kan sammankopplas med de övriga digitala medierna. När det gäller direktrapportering uppger 76 procent av de äldsta att de i första hand skulle vända sig till tv, men endast 1 procent skulle använda sig av mobil. Jämförelsevis så skulle 32 procent av de yngsta titta på tv, medan 30 procent skulle ta fram sin mobil för direktrapportering.

Kring utbildning återfinns det mest framträdande positiva sambandet till användning av dator, medan det tydligaste negativa sambandet kan kopplas till tittande på tv. Vidare framgår tydligt att lågutbildade i större utsträckning än personer med högre utbildningsnivå använder sig av de traditionella medierna, vilket delvis förklaras av att denna grupp i huvudsak är äldre. Lågutbildade ser tv som sitt primära medium (38 procent) för att få uppdateringar och snabba nyheter, medan högutbildade för detta syfte istället främst anger mobilen (34 procent). För att få fördjupning skulle lågutbildade främst vända sig till tv (53 procent), medan högutbildade istället i första hand skulle använda sig av dator (32 procent).

Tabell 1 Bedömningar av nyhetsmediers olika funktioner/situationer bland olika grupper 2013 (procent och korrelationer)

	Överblick				Uppdateringar							
	TV	Radio	Tidning	Dator	Mobil	Surfplatta	TV	Radio	Tidning	Dator	Mobil	Surfplatta
Totalt	42	9	15	17	14	3	21	14	2	29	28	5
Kön												
Kvinnor	42	10	16	14	15	3	22	14	2	27	29	6
Män	42	8	13	21	13	3	20	15	2	31	28	4
Tau-c	0	-.02	-.03	.07**	-.03	0	-.02	.02	0	.04	-.01	-.02
Alder												
16-29	23	3	9	27	37	1	3	1	0	28	64	3
30-49	30	7	11	25	22	5	10	4	3	35	43	6
50-64	51	10	16	15	5	3	24	16	2	38	13	7
65-85	59	16	20	3	1	2	42	32	3	14	5	4
Tau-c	.32**	.11**	.10**	-.22**	-.29**	-.01	.33**	.28**	.02	-.12**	-.50**	-.01
Utb.												
Låg	59	12	17	9	3	0	38	29	5	17	9	2
Medellåg	44	10	11	16	17	2	21	12	2	32	30	4
Medelhög	39	7	14	20	18	3	19	12	2	29	33	6
Hög	32	9	18	21	14	6	13	12	2	32	34	7
Tau-c	-.18**	-.02	.03	.08**	.05**	.04**	-.15**	-.09**	-.02*	.07**	.15**	.04**

	Fördjupning					Tillförlitlighet						
	TV	Radio	Tidning	Dator	Mobil	Surfplatta	TV	Radio	Tidning	Dator	Mobil	Surfplatta
Totalt	34	5	23	29	5	3	47	13	14	18	5	3
Kön												
Kvinnor	36	5	25	26	5	3	50	13	15	15	5	3
Män	33	5	20	33	6	3	43	13	13	22	6	3
Tau-c	-.03	0	-.05*	.07**	.01	-.00	-.08**	-.01	-.01	.07**	.02	.00
Alder												
16-29	14	1	14	52	17	3	29	8	14	33	14	2
30-49	29	2	18	39	6	5	42	7	14	25	8	5
50-64	40	6	25	24	3	3	53	14	12	16	3	2
65-85	47	11	32	9	0	2	56	22	16	5	0	1
Tau-c	.27**	.08**	.15**	-.35**	-.12**	-.02*	.22**	.14**	0.01	-.23**	-.10**	-.03**
Utb.												
Låg	53	10	21	14	2	2	61	16	11	9	2	1
Medellåg	36	5	19	30	8	2	51	12	9	19	7	2
Medelhög	27	6	23	35	6	3	43	12	17	21	6	2
Hög	28	4	28	32	3	5	37	13	19	22	4	5
Tau-c	-.17**	-.03	.07**	.11**	-.01	.02*	-.18**	-.01	.08**	.08**	.00	.03**

		Stor Kris					Direktrapportering						
		TV	Radio	Tidning	Dator	Mobil	Surfplatta	TV	Radio	Tidning	Dator	Mobil	Surfplatta
Totalt		61	10	3	18	7	2		9	1	17	10	2
Kön													
	Kvinnor	64	10	2	14	7	2		7	1	17	11	2
	Män	57	9	4	22	6	2		12	2	18	9	2
Tau-c		-.07**	-.01	.01	.07**	-.01	.00		.05**	.01	.01	-.02	.01
Ålder													
	16-29	38	4	4	34	19	1		32	5	32	30	0
	30-49	52	6	3	26	10	3		55	4	23	13	3
	50-64	68	13	1	13	3	2		70	9	14	3	3
	65-85	76	16	4	4	0	1		76	17	4	1	1
Tau-c		.31**	.12**	-.01	-.26**	-.15**	-.01		.34**	.11**	-.23**	-.22**	-.00
Utb.													
	Låg	73	11	6	9	1	1		76	12	3	7	1
	Medellåg	64	10	2	15	7	1		60	10	1	18	1
	Medelhög	58	8	2	21	9	2		56	9	1	18	2
	Hög	52	10	2	24	8	4		59	7	0	21	3
Tau-c		-.15**	-.01	-.02*	.11**	.04**	.03**		-.10**	-.04*	-.02*	.08**	.02**

	Personligt val				Delta i diskussion							
	TV	Radio	Tidning	Dator	Mobil	Surfplatta	TV	Radio	Tidning	Dator	Mobil	Surfplatta
Totalt	31	4	13	34	12	5	19	5	10	48	12	6
Kön												
Kvinnor	31	4	15	31	14	5	18	6	10	46	14	6
Män	32	4	12	37	11	4	19	5	10	51	10	5
Tau-c	.01	.00	-.03	.06*	-.03	-.01	.00	-.00	.00	.05	-.04*	-.01
Alder												
16-29	6	2	5	51	33	4	4	0	2	65	25	5
30-49	21	1	8	46	19	6	9	2	4	61	17	7
50-64	41	4	14	32	4	6	24	7	8	47	6	7
65-85	49	10	24	12	2	3	35	12	25	21	4	4
Tau-c	.37**	.08**	.17**	-.34**	-.25**	-.02	.28**	.11**	.19**	-.38**	-.18**	-.01
Utb.												
Låg	56	9	17	14	2	2	40	11	19	20	6	4
Medellåg	35	4	9	34	14	3	21	4	10	49	13	5
Medelhög	26	5	12	37	16	4	15	5	7	53	14	5
Hög	18	1	17	43	13	8	7	4	7	59	14	9
Tau-c	-.26**	-.05**	.03	.18**	.05**	.05**	-.22**	-.03*	-.07**	.24**	.04*	.04**

Kommentar: I tabellen anges svar för de som kryssat för ett alternativ för respektive funktion. Antal svar bland allmänheten varierar mellan 1493-1536 för de olika funktionerna/situationerna. Antalet svar för respektive grupp var: män (660-723), kvinnor (701-815), 16-29 (220-233), 30-49 (448-489), 50-64 (355-411), 65-85 (336-413), lågutbildade (202-231), medelågutbildade (454-507), medelågutbildade (297-336), högutbildade (392-440). Sambandets styrka har testats genom Kendalls tau-c, vilket är ett korrelationsmått för variabler som befinner sig på ordinalskalenivå. Måttet går från -1 till +1 och anger sambandets styrka i en positiv eller negativ riktning. +1 anger ett perfekt positivt samband, 0 innebär att samband saknas, och -1 anger ett perfekt negativt samband. *Signifikansnivå: *(0.05), **(0.01)*

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

Troligt val av nyhetsmedier vid samhällskris

Stora kriser berör olika grupper i samhället på olika sätt, beroende på när de inträffar under dygnet, var människor befinner sig, samt till vilken grad de är utsatta för skadeverkningar. Detta avsnitt avser fördjupa och förklara vilka nyhetsmedier/plattformar olika grupper skulle vända sig till just vid händelse av att ”det händer en stor kris”.

Tidigare analyser av de nationella SOM-undersökningarna har visat att den föreställda nyhetsanvändningen vid samhällskriser i vissa avseenden skiljer sig väsentligt från den angivna nyhetsanvändningen i vardagslivet. Ett tydligt resultat är att samtliga generationer av svenskar koncentrerar sin nyhetsanvändning till nättyheter och tv-nyheter i händelse av en stor kris, i jämförelse med deras nyhetsanvändning i vardagslivet (Westlund och Ghersetti, 2014). Föregående analyser har vidare visat att nyhetsanvändningen skiljer sig beroende på om man befinner sig hemma, vid arbetet/skolan eller på språng när en sådan samhällskris inträffar. Tv:n framstår som förstahandsalternativet när man befinner sig i hemmet, datorn och nättyheter vänder man sig till om man är på arbetsplatsen eller skolan, medan mobilen utgör nummer ett när man är på annan plats (Ghersetti och Westlund, 2013). Sammantaget vittnar båda dessa studier om att tv:n och datorn spelar en särskilt viktig roll för svenskarna i händelse av en större kris.

I det följande presenteras resultat från en ansats till att förklara betydelsen av grupptillhörighet när det gäller vilka nyhetsmedier och plattformar man uppger att man i första hand skulle använda om det sker en större kris. Tabell 2 redovisar regressionskoefficienter samt oddskvoter för olika grupper utifrån logistisk regressionsanalys. Det är en statistisk analysmetod som kan användas för att beräkna sannolikheten att en grupp av människor (oberoende variabel) har en viss attityd eller beteende (beroende variabel). Vårt kapitel söker förklara vilka som är mest benägna att vända sig till specifika nyhetsmedier och plattformar för en given situation eller funktion. Den följande analysen sätter fokus på oddskvoterna, vilket är ett statistiskt mått som här redovisar sannolikheten att en viss grupp av människor skulle välja en specifik nyhetsmedium eller plattform vid en stor kris, i jämförelse med de övriga i samma grupp.

Resultaten i tabell 2 visar att kvinnor är 1.34 gånger mer benägna än män att vända sig till tv vid en större kris, medan män i sin tur är 1.63 gånger mer benägna än kvinnor att vända sig till sin dator. Vad gäller papperstidning, radio, mobil och surfplatta uppmättes däremot inga signifikanta skillnader mellan män och kvinnor.

Äldre är mest benägna att vända sig till de traditionella nyhetsmedierna vid en större kris, medan yngre är mest benägna att använda digitala medier. Mer specifikt visar det sig att 65-85 åringarna är 2.57 gånger mer benägna än övriga åldersgrupper att vända sig till tv:n, och 2.13 gånger mer benägna att lyssna till radionyheter. Tvärtom så är 16-29 åringarna 2.97 gånger mer benägna än andra att ta del av nyheter via datorn vid en större kris, och för nyhetsanvändning via mobilen är

Tabell 2 Sannolikheten att olika grupper väljer specifika nyhetsmedier eller plattformar vid händelse av en stor kris 2013 (regressionskoefficienter samt oddskvoter)

	TV		Radio		Papperstidning		Dator		Mobil		Surfplatta	
	β	Oddsquot	β	Oddsquot	β	Oddsquot	β	Oddsquot	β	Oddsquot	β	Oddsquot
Kön												
Man	-0.29**	0.75	-0.09	0.92	.49	1.64	.49**	1.63	-.13	0.88	.05	1.05
Kvinnor	.29**	1.34	.09	1.09	-.49	0.61	-.49**	0.61	.13	1.14	-.05	0.96
Ålder												
16-29	-1.07**	0.34	-1.12**	0.33	.50	1.65	1.09**	2.97	1.52**	4.55	-.98	0.38
30-49	-.51**	0.60	-.81**	0.44	.12	1.13	.73**	2.07	.71**	2.04	.86*	2.36
50-64	.44**	1.55	.43*	1.53	-1.06*	0.35	-.49**	0.61	-1.18**	0.31	.12	1.13
65-85	.94**	2.57	.76**	2.10	.27	1.31	-1.96**	0.14	-3.71**	0.03	-.90	0.41
Utbildning												
Låg	.66**	1.94	.11	1.11	1.01**	2.74	-.96**	0.39	-2.25**	0.11	-.92	0.40
Medellåg	.20	1.22	.07	1.07	-0.21	0.81	-.29	0.75	.12	1.13	-.95	0.39
Medelhög	-.12	0.88	-.27	0.76	-.17	0.85	.25	1.29	.36	1.43	-.36	0.70
Hög	-.48**	0.62	.07	1.07	-.54	0.58	.51**	1.67	.21	1.24	1.33**	3.76

Kommentar: I tabellen anges svar för de som kryssat för ett alternativ för respektive funktion. Antal svar för de olika funktionerna/situationerna varierar mellan de olika grupperna: män (714), kvinnor (797), 16-29 (232), 30-49 (478), 50-64 (403), 65-85 (401), lågutbildade (223), medellågutbildade (502), medelhögutbildade (331), högutbildade (434). Signifikansnivå: *(0.05), **(0.01)

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

sannolikheten 4.55 gånger så stor som jämfört med övriga åldersgrupper. Däremot är det 30-49 åringarna som visar sig vara de mest troliga att ta fram sin surfplatta i händelse av en stor kris (2.36 gånger mer än övriga).

Vad gäller utbildning framträder tydligast mönster när det kommer till användning av tv och dator: Tv-tittande har ett negativt samband med utbildningsnivå, medan nyhetsanvändning via datorn har ett positivt samband. Lågutbildade är 1.94 gånger mer benägna än övriga utbildningsgrupper att titta på tv-nyheter, medan sannolikheten att högutbildade tar del av nyheter via datorn är 1.67 gånger så stor som för övriga grupper. Vidare kan noteras sannolikheten att lågutbildade läser papperstidningen vid en större kris är 2.74 gånger större jämfört med övriga grupper, samtidigt som sannolikheten att de skulle ta del av nyheter via mobilen är väsentligt mindre. Detta hänger självklart samman med att äldre är kraftigt överrepresenterade i gruppen lågutbildade.

Slutligen skall noteras att resultatet för papperstidning och surfplatta i tabell 2 överlag saknar signifikans, vilket förklaras av att endast tre procent av allmänheten uppger att de skulle välja en papperstidning vid en större kris, och endast två procent skulle använda sig av sin surfplatta (se tabell 1).

Nyhetsmedier har olika funktioner för olika grupper

Inledningsvis diskuterades att internationell forskning pekat mot att medier – inte minst nyhetsmedier – både har och spelar mer eller mindre distinkta funktioner (Dimmick, 2003; Hutchby, 2001; Ruggiero, 2000). Det framgick även att ett medium kan inneha flera olika funktioner för en och samma individ, eller en grupp av liknande individer (Dutta-Bergman, 2004). Detta kapitel har analyserat de roller sex specifika nyhetsmedier och plattformar spelar för olika grupper när det kommer till åtta konkreta funktioner/situationer.

Resultaten har visat att vissa nyhetsmedier, särskilt tv:n och datorn, framstår som synnerligen viktiga för ett flertal distinkta funktioner/situationer bland flera olika grupper. tv prioriteras i första hand vid stora kriser, direktrapportering, för överblick, fördjupning och tillförlitlighet. Datorn utgör förstahandsalternativet för de flesta när det gäller personalisering samt för diskussioner om nyheter. När det gäller att få snabba nyheter eller uppdateringar så är det lika många som i första hand väljer datorn som mobilen. En slutsats är att vissa nyhetsmedier utgör förstahandsalternativet för flera olika funktioner/situationer, för en majoritet av befolkningen, och att de därigenom också intar ett flertal nischer. Följaktligen är det andra medier som inte faller lika väl ut, när olika nyhetsmedier ställs mot varandra för specifika funktioner/situationer. Detta resultat går i linje med en del av den tidigare forskning som diskuterats tidigare. Samtidigt så har kapitlet visat att det finns stora skillnader mellan olika grupper. De allra mest påtagliga och signifikanta skillnaderna framträder i jämförelsen av olika åldersgrupper. Samtidigt finns även anmärkningsvärda skillnader beroende på kön och utbildning. Den

närmare analysen av vilka nyhetsmedier svenskarna skulle välja i händelse av en stor kris har bekräftat dessa mönster.

Vad gäller män och kvinnor har bedömningarna i huvudsak varit av liknande karaktär, men särskilt intressant att notera är att kvinnors agerande kan tolkas som att de anser att nyheter via tv:n är mer givande, rentav mer tillförlitliga, än vad nyheter från andra nyhetsmedier är. Kvinnor uppger också att de skulle välja tv i större utsträckning än män om en stor kris skulle ske. Vid händelse av en större kris skulle också de äldre i första hand använda sig av tv:n, eller radion och/eller papperstidningen. De yngre skulle å andra sidan framförallt använda sig av datorn och/eller mobilen. Vidare har framgått att lågutbildade är nästintill dubbelt så benägna som andra utbildningsgrupper att titta på tv-nyheter vid en större kris, men också att de är avsevärt mer benägna än andra att läsa en papperstidning. Högutbildade, å andra sidan, är mest benägna att vända sig till nätnyheter via datorn.

Sammantaget visar analysen av olika grupper att ett specifikt medium – som tv:n eller datorn – spelar väsentligen olika roll för de specifika grupper som analyserats i detta kapitel. I relation till detta kan sägas att exempelvis Yuan (2011) på senare tid problematiserat huruvida man kan utkristallisera ett medium för en specifik funktion i dagens medielanskap präglad av mångfald och individualisering. Om man ser till resultaten från denna studie skall noteras att även om vissa medier och plattformar framträder som förstahandsalternativ för specifika funktioner och situationer, så är det faktiskt vissa grupper som anger andra medier och plattformar som sina förstahandsalternativ. Att olika grupper väljer olika ger stöd för Yuans problematisering, men på det stora hela pekar resultaten i denna studie på att specifika medier fortfarande kan sägas fylla tydliga funktioner.

I enlighet med tidigare forskning så bekräftar denna undersökning vidare att just tv:n, följt av datorn och sedan radion, är det viktigaste nyhetsmediet när en större kris sker. Tidigare forskning har, som tidigare nämnts, också funnit att olika generationers potentiella nyhetsanvändning blir alltmer homogen vid stora kriser jämförelse med deras medievanor i vardagslivet (Westlund och Ghersetti, 2014). I relation till denna forskning visar resultaten i detta kapitel på att en relativt stor grad av heterogenitet kvarstår vid större kriser, bland män och kvinnor, bland olika åldrar och beroende på utbildningsnivå. Istället för daglig användning som referenspunkt (vilket tillämpades i studien av Westlund och Ghersetti, 2014), kan resultaten för val av nyhetsmedier vid en stor kris här jämföras med de funktioner/situationer för nyhetsanvändning som mätts i samma fråga. Det är i detta sammanhang exempelvis viktigt att notera att det är mycket stor överensstämmelse i svenska allmänhetens svar när det gäller större kriser och att få direktrapportering från större nyhetshändelser. Resultaten tyder på direktrapportering är en viktig funktion som upplevs tillfredställas bäst via tv och nätnyheter via datorn, medan en större kris är ett exempel på en situation där denna funktion blir viktig. Samtidigt som de mönster som framträdit i relation till dessa funktioner och situationer är relativt likartade bland olika grupper, så kan mer heterogenitet noteras vad gäller personalisering och att delta i diskussion.

Referenser

- Bergström, Annika (2008). Papperstidningen bättre på allt – utom på snabba nyheter Funktioner hos papper och webb, PM nr 74, Göteborgs universitet, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborg.
- Bergström, Annika (2010). *Viktiga funktioner på nyhetssajter*, PM nr 79, Göteborgs universitet, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborg.
- Bergström, Annika (2013). Internetanvändningens kontexter, Weibull, Lennart, Oscarsson, Henrik och Bergström, Annika. (red), *Vägskäl*. Göteborg: SOM-institutet.
- Bergström, Annika och Wadbring, Ingela (2010). "The contribution of free dailies and news on the Web: Implications of media structural changes for the Swedish newspaper readership market". *Northern Lights*, 8: 139-155.
- Dimmick, John W (2003). *Media Competition and Coexistence: The Theory of the Niche*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Dimmick, John W., Feaster, John Christian, och Gregory J. Hoplamazian (2011). "News in the Interstices: The Niches of Mobile Media in Space and Time." *New Media & Society*, 13: 23-39.
- Dimmick, John W och Rothenbuhler Eric W (1984). "Competitive displacing in the communication industries: New media in old environments". I Ronald. Rice (Red.), *The new media* (287-304). Beverly Hills, CA: Sage.
- Dutta-Bergman, Mohan (2004). "Complementarity in consumption of news types across traditional and new media." *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 48: 41-61.
- Flavian, Carlos och Gurrea, Raquel (2009). "Digital versus traditional newspapers: Influences on perceived substitutability". *International Journal of Market Research* 51: 635-75.
- Ghersetti, Marina och Westlund, Oscar (2013). "Medieanvändningens vägsäl vid kris och till vardags." I Lennart Weibull, Henrik Oscarsson och Annika Bergström, *Vägsäl*(541-551) Göteborg, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Graves, Lucas (2007). "The Affordances of Blogging: A Case Study in Culture and Technological Effects." *Journal of Communication Inquiry* 31: 331-345.
- Hellingwerf, Karin (2000). "Viktiga egenskaper hos dagspressen", i *Tryckt*, Lennart Weibull och Ingela Wadbring (red), Göteborgs universitet.
- Hutchby, Ian (2001). "Technologies, texts and affordances." *Sociology: the Journal of the British Sociological Association*, 35: 441-456.
- Katz, Elihu, Blumler, Jay G och Gurevitch, Michael (1974) "Utilization of mass communication by the individual", I *The Uses of Mass Communications: Current Perspectives on Gratifications Research*, Jay G. Blumler och Elihu Katz (19-32), Sage, Beverly Hills, CA.

- Newman, Nick och Levy, David A L (2013). *Reuters institute digital news report 2013 – Tracking the future of news*. Reuters Institute for the Study of Journalism, University of Oxford.
- Ruggiero, Thomas E (2000). Uses and Gratifications Theory in the 21st Century, *Mass Communication and Society*, 3: 3-37.
- Schröder, C Kim (2014). "News Media Old and New", *Journalism Studies*, DOI: 10.1080/1461670X.2014.890332
- Schröder, C Kim och Larsen, Bernt Steeg (2010). "The shifting cross-media news landscape." *Journalism Studies*, 11: 524-534.
- Shehata, Adam och Wadbring, Ingela (2012). "Allt fler står utanför nyhetsvärlden", i Weibull, Lennart, Oscarsson, Henrik och Bergström, Annika (red.) *I framtidens skugga*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Strömbäck, Jesper, Djerf-Pierre, Monika och Shehata, Adam (2012). "The Dynamics of Political Interest and News Media Consumption: A Longitudinal Perspective". *International Journal of Public Opinion Research*, 24, 1-22.
- Weibull, Lennart (1983) *Tidningsläsning i Sverige*, Liber, Stockholm.
- Westlund, Oscar (2011). *Cross-media News Work - Sensemaking of the Mobile Media (R)evolution*. Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet.
- Westlund, Oscar (2008). *Svenskarnas upplevelse av lokala nyhetsmediers funktioner*, PM nr 79, Göteborgs universitet, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborg.
- Westlund, Oscar (2013). "Mobile news: a review and model of journalism in an age of mobile media". *Digital Journalism*, 1: 6-26.
- Westlund, Oscar och Färdigh, Mathias A (2011). "Displacing and complementing effects of news sites on newspapers 1998-2009". *International Journal on Media Management*, 13: 177-191.
- Westlund, Oscar och Färdigh, Mathias A (2012). "Conceptualizing Media Generations: the Print-, Online- and Individualized Generations". *Observatorio (OBS*) Journal*, 6: 181-213.
- Westlund, Oscar och Ghersetti, Marina (2014). "Modelling News Media Use. Positioning and applying the GC/MC model to the analysis of media use in everyday life and crisis situations", *Journalism Studies*, OnlineFirst 2014-01-07: 1-19.
- Westlund, Oscar och Weibull, Lennart (2013). "Generations, Life Cycles and News Media Use in Sweden 1986-2011". *Northern Lights*, 11: 147-173.
- Yuan, Elaine (2011). News Consumption Across Multiple Media Platforms, *Information, Communication & Society*, 14: 998-1016.

